СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I. Established 1893. TWO SECTIONS — SECTION I.

Рік LIII. Ч. 142. Ню Йорк і Джерзі Сіті, субота, 21. липня 1945. No. 142. New York and Jersey City, Saturday, July 2' 1945. Vol. LIII.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки. ПЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237—4-0807
Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

THREE CENTS in the Unitec States of America. FIVE CENTS elsewhere.

СЕНАТ ЗАТВЕРДИВ ПОСТАНОВИ З БРЕТОН ВУДЗ

Американський нарід ввійшов ще глибше в міжнародну кооперацію, бо в сенаті перейшов 61 голосами проти 16 законопроект, що затверджує монетарно-фінансові постанови, що були ухвалені на міжнародній, монетарній конференції в Бретон Вудз. Таким чином Америка вложить в Міжнародний Монетарний Фонд $5,925,000,000 на потреби стабілізації валюти в світі. Законопроект перейде цілком певно в палаті репрезентантів, а по підписі президента Трумана стане законом. До 31. грудня мусять приняти ті постанови інші держави та внести до Фонду припадаючі на них квоти.

ЗГАДУЄ БУХЕНВАЛЬД.

Гром. Г. Рибачок з Філядельфії дістав листа з Німеччини від сина Тараса, що в американській армії, в якому читаємо таке:

„Минулої неділі мав нагоду відвідати „Вухенвальд". В тім концентраційнім таборі бачив, як тримали тих бідних людей гірш худоби. Бачив шпиталь, де вмирали, а коли не вмирали досить скоро, то помогли. Бачив де тих, що втікали, повісили, або вибили і задусили. Бачив також ті печі, де тіла палили і попіл складали. Як це якийсь нарід міг робити, не можу вірити, але бачив, а не дрімав. Тут мали поверх 250,000 людей, а лишилось може 20,000. Казали нам, що тут були люди з кожного краю, навіть американці, але найбільше завдавли німакам клопоту українці, бо все втікали, або нападали ґестаповців. Тому наших найбільше мучили, били і душили. Я знимав фотографії, але не знаю, чи вийдуть...".

НЕ МОЖЕ ЗРОЗУМІТИ, АЛЕ ЯК КОНЕЧНЕ...

„Американски Русскі Вестнік", орган католицького „Соединенія", пише про прилучення Карпатської України до Совєтської України, що не знає, чи населення Закарпаття того собі бажало. Часопис не може зрозуміти, як то могло би бути, що нарід, що тисячу років визнавав себе „карпаторусским", міг тепер так скоро приняти „нову національну назву". Та, пишеться далі, „коли вже прилучення Карпатської Руси до Совєтської України є конечним, то можемо нашій старокраєвій братії желати тільки всього кращого, а зокрема желати, щоб вона була така свобідна, як свобідними є ми в Америці".

ЗГАДАЛИ ДОБРИМ СЛОВОМ.

„Ди Дейлі Діспеч" (Ню Кенсінгтон, Па.) з 12. липня б. р. помістив як вступну статтю згадку про Покійного Івана Федана. Пише, що Покійний був „щось більше ніж успішний бизнесмен; він був добрим горожанином і практичним філянтропом". Часопис пише далі, що мало хто знав про його щирість: „Він витрачував тисячі долярів на гуманітарні цілі. Глибоко зацікавлений у вихованню, він допомагав принаймні двом університетам". Голова Шкільної Ради, в якій Покійний працював 12 років, сказав: що він уявляв собою „найвищий тип" між тими членами, що зацікавлені наукою і вихованням. Був банковим директором, купцем і будівничим, а при тому „золотим характером".

ПЕРЕМІНИ В РОШЕН ВОР РЕЛІФ.

Едвард С. Картер, голова організації „Рошен Вор Реліф, Інк." оголосив що та організація не буде більше брати грошей з Нешенел Вор Фонд, а то через поширення своїх агенд, звязаних з конечною допомогою, на відбудову (реґабілітацію). Ця організація одержувала великі суми від Нешенел Вор Реліф, але грошей вона не висилала. Вона вживала їх, як подає, на адміністраційні цілі і кошти перевозу та висилки товарів. Тепер буде організація збирати речі, потрібні для відбудови Росії. В звязку з тою зміною організація міняє свою давну назву на нову: „Американське Товариство для Російської Допомоги, Інк." (American Society for Russian Relief, Ink.). Гроші буде організація збирати доперва в осени, по кампанії Нешенел Вор Фонд. Незабаром поїде Картер до Совєтів, щоби порадитись з совєтським урядом щодо річей, потрібних для відбудови.

БЕЗ ДЕМОКРАТІЇ — НЕМА ВІДРОДЖЕННЯ РОСІЇ.

„Новий Журнал", що його видають російські еміґранти в Америці, подає в останньому числі дискусію на тему, чи російська еміґрація має „подати руку" совєтській владі. Одні є за тим, другі проти того. Знов у статті „Після перемоги" М. М. Карпович пише, що Росія може відродитись на демократичних основах, та що тільки свобідна і демократична Росія є спосібна дати Європі й людству політичну свободу і соціяльну правду.

57-МИЙ НАЛЕТ НА ЯПОНІЮ З 600 НАДФОРТЕЦЯМИ

З кількох боків налітають тепер день за днем бомбери на властиву Японію, щоби спаралізувати цілковито її промисл та комунікацію. З одної тільки летунської бази на Маріянах вилетіло 600 супер-фортець марки B-29, бомбардуючи пять японських міст та не стрічаючи ніякого опору. Японське радіо каже, що вся летунська сила захована на відповідний момент, під чим треба би розуміти американську інвазію Японії.

УВЯЗНЕННЯ УКРАЇНЦІВ В ЧЕХІЇ.

Тижневик „Український Інформатор" з 18. червня 1945, що виходить в Европі, подає, що совєтські чекісти з НКВД арештували в Чехії о. Волошина, бувшого премієра Карпатської України, та членів його уряду: Ревая та Перевузника. Теж арештовано проф. Славінського, С. Сірополка і полк. Росіневича.

НЕ ВЕРТАЮТЬ.

„Український Інформатор" подає про різні спротиви українців, що є під англійцями і американцями, проти прилучування до „русских" транспортів, що відходять до Совєтів. В Бад Найштадт хотіли вивезти з монастиря численну „українську кольонію". Та представники кольонії заявили американській владі, „що радше згідні на розстріл, ніж на виїзд". Їх оставили американці в спокою, а пізніше проголосили, що взагалі виїзд до СССР не буде наразі для українців примусовий, як і для поляків, литовців і інших, що знайшлися в подібному положенню.

ЗАБРАЛИ З УКРАЇНИ.

Совєтські джерела подають з Киева, що влада встановила спеціяльний комітет, який має кермувати діяльністю палаців культури, клубів, музеїв і бібліотек, що то зістали через німецький наїзд цілковито знищені. Н. Пащин, голова комітету, заявив, що німці закрали і спалили понад 50 міліонів книжок.

НЕ ХОЧЕ САМ ВЕРТАТИ В РОСІЮ.

Репрезентант російської еміґрації в Парижі В. А. Маклаков був свого часу з привітом чи поклоном в совєтського посла Богомолова. Тепер пишуть, що посол запропонував йому поворот до Батьківщини — в Росію. На те мав Маклаков відповісти, що він тоді згодиться вернути до Росії, коли такий поворот стане можливим для всеї російської еміґрації. Своєї власної долі, заявив Маклаков, він не відділяє від долі еміґрації.

НЕ ЖУРЯТЬСЯ.

Пишуть большевицькі У. Щ. Вісті: „На наш вік дурнів ще стане". Чиста правда. Тим одним не потребують большевики журитись. Все якийсь дурень з якогось табору до них прискочить!

„ДНІПРО" І ЙОРДАН".

Патріярх Москви і всієї Росії відвідав, як пишуть, Київ офіційно й сказав в часі проповіди таке: Радію, що знаходжуся в місті, яке було колискою християнства нашої країни, де Володимир, апостольський князь, перемінив ріку Дніпро в Йордан російського народу.

Комуно-патріярх, пишуть канадійські „Українські Вісти", не признає окремішности українського народу, коли видумав російський нарід над Дніпром у часах Володимира Великого.

НЕ РОЗУМІЄ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ.

Луїс Ґанет, згадуючи за найновішу книжку Едгара Снова про Совєти, пише за Сновом, що націстівська „залізна політика в Україні знищила проти-совєтські елементи в українськім націоналізмі".

Ніяка політика одного ворога, що угнітав український нарід, не знищила досі в українського народу ненависти до другого ворога, що його гнобив передше і тепер далі гнобить. Український нарід завжди відчував супроти всіх гнобителів — одно й те саме. Так було досі й так буде, на нашу думку, й надалі.

ІСТОРІЯ З ЗМІНОЮ ПРІЗВИЩ.

Бартендер Абрагам Бітл, родом з Росії, захотів змінити своє імя на „Біддл", проти чого запротестував ветеран-летун і адвокат Чарлз Бідл від імені старої родини Бідлів, до якої зараховується і бувший ґенеральний прокуратор. Суддя, що вирішував справу, признав слушність арґументам адв. Бідла, але проте дозволив на зміну Абрагамови Бітлови, кажучи, що в демократії зміна прізвища є другорядною справою.

ДИВІЗІЯ „ГАЛИЧИНА".

Про неї кажуть, що її частини, яких чисельність різно подають, 15 годин перед проголошенням перемиря піддались американській армії.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0552

Лист молодого українця з Галичини

Минулого тижня подали ми, в українськім перекладі лист молодого американського вояка з українського роду, що є тепер з американською армією в Німеччині, а який мав нагоду стрічатись з українцями з Східної України, що були вивезені націстівською владою на примусові роботи в Німеччині. Пригадуємо описуваний тим вояком незломний український дух, яким повівало від тих нещасних українських жертв, а який так сильно поділав на цього молодого американця. Тепер подаємо іншого роду лист, що походить від молодого вояка з Галичини, що воював по аліянтськім боці й тепер є в Німеччині, Листа цього надіслала нам в оригіналі одна з наших діяльних громадянок з Дітройту. В тому листі читаємо таке:

* * *

„Тепер війна нібито скінчилась і хочу написати до Вас кілька слів про моє життя та поводження... Щодо мене, то пережив я багато, але за Божою помічю чуюся сьогодня добре, а тільки невдоволений з кінця війни... Жду кращого будучого, але коли воно прийде і чи прийде, побачимо. Нарікати не можу, бо знаю, що тисячі й тисячі наших братів живуть гірше, багато гірше, а я любуюсь бодай сонцем та красою природи, та вони і цього не мають, бо сидять в підземних льохах, де й повітря бракує. Тому, хоч і невесело мені й хоч невдоволений з цього, що є, то як подумаю за наших братів і сестер, чуюсь, що я прецінь свобідна людина.

„В Німеччині приходиться стрічатись з нашими людьми, з цілими родинами; розмовляв з ними і потішав, що так вічно не буде, як є, а вкоротці зміниться, хоч я сам того непевний, але не можна їм було цього сказати, бо вони лише ждуть на те, щоб їх потішити і піддержати на дусі.

„Так, Дорогенькі, гірка доля нашого народу! Розсіявся він тепер по цілому світі, шукаючи захисту перед червоними катами...

„Сьогодня силою забирають їх до російських таборів, де повіває червоний фляг. Відтак будуть висилати їх до Росії на — смерть. І надармо виглядають вони помочі, бо коли звертаються за нею до аліянтських властей, то вони їм її відмовляють. Мовляв, ми не маємо до вас права. Зате Н. К. В. Д. опікується ними і вже тут були випадки, що стріляють до безборонних людей.

„Дорогенькі! Не можу вам усього описати, що діється в таборах, де зібрані різні люди, і тоті, що втікли перед червоними, і ті, що їх здоганяли і дігнали тут. Знайте тільки одно, що нам, військовим, не вільно до них заходити, бо було багато випадків, що вивязалась стрілянина між військом і червоними...

„Багато ,багато, міг би вам написати про долю наших братів, але залишу, бо не можу вам всього описати. Тільки знайте, що ворог вживає всіляких метод, щоб винищити наш нарід і як не прийде вчас поміч, то хто знає, що з цього вийде. Пожиєм, побачимо. Тільки, що нам не вільно сидіти з заложеними руками та приглядатись, як гинуть наші брати. Мусимо помагати де можна і скільки можна, бо інакше то прийде черга і на нас, на тих, що мовчки приглядаються огидній роботі червоних. Нам тут уже все одно. Ми вже давно втратили особисто те все, що найрідніше. Але осталась кріпка віра та незломний Дух...

„А тепер просив би вас написати мені, що то наші українці роблять в Америці. Чи може спокійно сидять та воюють між собою, як то в нас нераз буває, що замісць поборювати спільними силами зло, ми часто жеремося між собою, а інші сидять собі спокійно, мовляв: Та хай там діється що хоче, щоби мене не чіпали. Знаю я наших людей. Сумне, але правдиве. Мало є таких, що видять загрозу для нашого народу, а то й для світа. Та всі колись прокинуться та прозріють, але вже може бути запізно. Знаю, що багато наших звертає очі на Схід і продає своїх братів як Юда Христа, за кілька срібняків. Але памятайте, що й смерть Юди не омине й їх! На тім кінчу..."

ВЕЛИКИЙ ЗБІРНИК УКРАЇНСЬКОГО ФОЛЬКЛЬОРУ.

„Советское Іскуство'' подає, що Українська Академія Наук ухвалила приступити незабаром до видання монументального твору про український фолькльор, якому подібного нема ні в Советах, ні в західно-европейських краях. В новинці згадується, що Наукове Товариство ім. Шевченка у Львові видало від 1898 року понад 60 томів українського етнографічного матеріялу, але вже мало є комплетів того видання, а як де є, то тільки в найбільших бібліотеках. Українська Академія Наук видала в 1930 році Показчик друкуваних матеріялів про український фолькльор, а той том мав 600 сторін друку. Тепер молодий учений, В. Дашкевич, недавно вибраний членом-кореспондентом Української Академії Наук, взявся за „гераклеву роботу", щоби видати збірник українського фолькльору — пісень, байок, пословиць, загадок, себто майже все, що входить в народню творчість крім „обрядових пісень''. Мало би бути 8 томів у тому Збірнику. Булоб там по можности все, що було друковане від початку 18. віку, себто те, що збирали Максимович, Куліш, Антонович, Драгоманів, Чубинський, Грінченко, Франко, Гнатюк.

У ДВОХ ВИДАННЯХ...

Напади на „Свободу", які лягли в основу такої ґазетки, що зветься „Громадський Голос'', появляються тепер у подвійному виданню. Теж і в большевицьких „Українських Щоденних Вістях", що держаться тут засади: „Свій до свого"... Найновішим доказом цього може бути поява в обидвох газетах статті: Польське свідоцтво про приятеля „Свободи". Це має відноситись до американського журналіста Вилиєма Генрі Чемберлина. Мабуть болить їх те, що не можуть назвати своїх „приятелів" так, як отсе називає критик Френсис Гекет (Ню Йорк Таймс з 12. липня 1945) Чемберлина з нагоди появи його нової книжки. А він пише, що в глибині душі Чемберлина „є американське братання з слабими" і „нехіть до політики сили", що це є справжній ліберал і „один з найліпших журналістів, з яких жаден не керується так сумлінням, як він". І тому є він і за те, щоб поставити якусь границю советським впливам, поширенню комунізму та комуністичної ідеольогії". Це мабуть і так дразнить большевицькі У. Щ. Вісті та їхнього потакайла, яким тепер став „Громадський Голос".

ПРО ПОДОРОЖ ПАТРІЯРХА ДО ЄРУСАЛИМУ.

„Бурс Ежіптіен", що виходить в Каїро, застановляється глибше над ціллю подорожі московського патріярха Алексія до Єрусалиму, згл. на Середущій Схід. Дивує часопис, що в Єрусалимі витали Алексія різні православні достойники — крім представників російської православної церкви в Єрусалимі. Теж дивне, що патріярх всеї Росії не відвідав російської кольонії, російської церкви, чи російських монастирів. До цього ще додається, що маєток т. зв. Російської Кольонії, це церковні маєтки в Єрусалимі, Антіохії та Александрії, що уявляють собою величанське майно, а майно православної церкви в Росії зістало сконфісковане. Та тепер виявляється, що й православна церква в Советах має великі фонди, але може вживати їх тільки для певної акції поза границями Советів... Особливо для акції в Америці, де православна церква находиться „у тяжкому фінансовому положенню".

Як це правда, то патріярх Алексій, що має незабаром прибути на відвідини до Злучених Держав, готов прибути сюди з „пособіями". Можливо, що на те вже дехто й рахує, міняючи „віхи".

ХТО УКРАЇНЦІ?

Відповідає на це канадійський „Новий Шлях" довшою статтею, в якій, між іншим, є таке важне місце: „...дійсне українство не в тім, що хтось по батькові й матері української крови, але головно в тім, що людина із щирого серця працює для добра українського народу".